

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 997.

CHICAGO, ILL., 21. OKTOBRA (OCTOBER 21), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

Zedinjevanje nezedinjene Evrope.

Evropa je šla po vojni skozi razne procese "zedinjevanja". Versaillska pogodba je imela namen zediniti "zaveznike", kar ni dosegla. Pogodba je imperialistična, sloni na krivičnih domnevah, in je povzročila nove prepire in nesporzume, namesto kooperacije.

Imeli smo v teh šestih let ekonomsko konferenco evropskih držav v enem italijanskem mestu, ki se je končala neuspešno. To je bila prva večja konferenca, na kateri so bili tudi zastopniki sovjetske Rusije. Imeli smo takozvano washingtonsko razorožitveno konferenco, katere namen je bil ustaviti tekmo oboroževanja na morju med Anglijo, Zedinjenimi državami ter Japonsko, ob enem pa dati podlago za podobno konferenco vseh evropskih držav, katere namen bi bil omejiti, oziroma ustaviti oboroževalno tekmo na suhem in v zraku.

Loncarnska konferenca še sedaj odmeva po evropskem kontinentu s svojim zvokom francoskega-nemškega sporazuma, v katerega so pristale tudi Anglija, Italija in Belgija. Izkazalo pa se je, da evropski državniki niso še pripravljene nositi oljkine vejice, in še vedno računajo na vsakodnevno možnost oboroženih konfliktov.

Nemčija je bila sprejeta v ligo narodov, toda ni šlo gladko. Španija in Brazilija sta radi intrig med državniki, ki odločujejo v ligi, odstopile, in da so potolažili druge, so jih nagradili z gotovimi koncesijami. Duh miru in sprave je zopet zavladal. In kadar izgleda, da je v Evropi vse mirno in da nihče več ne misli na reševanje nesporzumov z vojno silo, pa se oglasi s kakega balkona v Italiji Mussolini in govori svoji množici o velikih nalogah prerrojene Italije, ki se ne straši ničesar v naporih, da doseže kar ji pripada za zasiguranje trdne eksistence. To diši po vojnih grožnjah, in svet jih jemlje na znanje za take.

Komaj se na grozeč oblaček iz Italije malo pozabi, že vznemirja vest o ambicijah Poljske zasesti vso Litvinsko. Potem jih popravljajo, da je namen Poljakov priti do morja po novem "koridorju" skozi Litvinsko, sedanjega pa vrniti Nemčiji.

Nikoli ni ozračje popolnoma mirno. Kadar postane v Evropi nekako dolgočasno vsled pre-

obilice miru, pa sproži kdo kak kamenček kje na Balkanu ali kjerkoli, in zopet imamo vesti ki diše po vojnih grožnjah.

Vzlic temu tirajo ekonomski zakoni Evropo v enoto. Preveč trdo zaprte meje ovirajo gospodarski razvoj vseh. In končno, ene imajo bogate naravne zaklade, druge so brez njih. Ene imajo pridelkov v izobilju, v druge jih je treba uvažati. Medsebojni promet in trgovina pa je ovirana radi stoterih zabran. Poslati vagon blaga čez mejo iz ene v drugo deželo pomeni v neštetih slučajih dolge pregovore, tekanje po pisarnah in korespondiranje, in nemalokrat se je dogodilo, da se je blago med tem skvarilo in sploh ni bilo poslano čez mejo, ampak zmetano proč.

Gospodarski zakoni so prignali nemške, francoske, belgijske in luxenburške industrialce, da so se sporazumeli in formirali jeklarski trust; ta bo v teh deželah kontroliral produkcijo železa in premoga, določal cene in pona gospodarski politiki svojih vlad. Zanimiv pojav, kajti ta trust je le začetek večjega mednarodnega trusta.

V deželah, ki so nastale na razvalinah avstro-ogrske monarhije, so se pod pritiskom ekonomskih razmer že večkrat oglašili močni klici, ki naglašajo potrebe ekonomske unije, katera bi vključevala Češkoslovaško, Avstrijo, Jugoslavijo in Ogrsko. Čas zanjo še ni ugoden, kajti vse te države so več ali manj prežete s šovinizmom in intrigriranj druga proti drugi, in svoje gospodarske in politične odnose si določajo po starem načinu s trgovskimi pogodbami in včasih s carinskimi vojnami.

V začetku oktobra se je yršil na Dunaju pan-evropski kongres, katerega častni predsedniki so bili češki minister zunanjih zadev Beneš, Joseph Caillaux (Francija), Paul Loebe, predsednik nemškega državnega zbora in član socialdemokratske stranke, Ignac Seipel (Avstrija) itd.

Kongres Panevropo na Dunaju ni bil socialistični kongres, ampak kongres državnikov in dalekovidnejših pacifističnih mislecev, kateri vedo, da je najnujnejša potreba Evrope stvornitev ekonomske unije.

Tako prodirajo socialistični nazori v razvoj Evrope.

"Zedinjene države evropske" ni več samo

geslo radikalnih agitatorjev, ampak misel, ki prodira med Evropejce vsled neizprosni ekonomskih zakonov in pa tesnobe, v katero so objete posebno majhne dežele.

Dunajski kongrs se še ni bavil z globokejšimi vzroki, ki razdvajajo dežele in narode, ali čas bo prisilil večji in večji krog ljudi do spoznanja, da je ves svet ena ekonomska enota, da je v interesu vsega da kooperira med seboj, in da je v interesu človeštva, ako odpravi stigmo profita iz produkcije in distribucije.

Število omoženih žensk v industriji.

Izmed dva milijona žensk, ki so zaposljene v produktivnih poklicih v raznih obratih, jih je 80% omoženih; to dejstvo je v statistični obliki predložila konvenciji Ameriške delavske federacije unijske organizatorica Rose Schneiderman.

“Te ženske ne delajo v tvornicah radi zabave,” je rekla poročevalka, “ampak ker so prisiljene. Ne delajo samo v tovarnah, ampak poleg tega opravljajo tudi gospodinjska dela, in skrbe, da je dom v redu. To je umorno življenje, in med omoženimi ženskami je najtežje agitirati za unijo. Razočarane so nad življenjem, ker niso skusile drugega kakor trpljenje, in so izgubile vsako upanje, da bo zanje kedaj boljše kakor je bilo včeraj, lansko leto in danes . . .”

V novoangleških državah je posebna komisija študirala življenske razmere delavcev in pronašla, da 85% družinskih očetov zasluži manj kot \$1,500 na leto. Vladna statistika pravi, da potrebuje družina najmanj \$2,300 na leto za dostojno preživljanje. Premajhni zaslužki mož naganjajo stotisoče žen, da poskušajo s svojim delom v tovarnah nadomestiti, kar moške dobe premalo za preživljanje družine. Trpljenje teh žensk je brezmejno, in stotisoče jih gineva v predčasnem izčrpanju.

Pred leti, ko je postalo izkoriščanje žene v industriji tako kričeče da je vzbudilo pozornost širše javnosti, so socialisti prodrli precej daleč s svojo propagando, da je dolžnost dežele protektirati matere svojih državljanov in bodoče matere z zakoni, ki bi določali dolgost delavnika, minimalno plačo in podobno. Kar je bilo boljših zakonov v prid žensk sprejetih, jih je to ali ono sodišče proglasilo neustavnim, a vzlic temu se je dolgotrajnim bojem pod vodstvom socialistov posrečilo vsaj deloma omejiti svobodno izkoriščanje žensk.

Le majhen odstotek ameriških delavk je v uniji, in še to so večinoma v oblačilni industriji. Omenjena organizatorica je detroitski konvenciji A. F. L. naglašala potrebo, da je dolžnost unije da se več zanima za ženstvo. Medtem ko je

omožene ženske težko pridobiti v unijo v neorganiziranih obratih, nudijo “flaperce” baje precej ugodnejše polje, kajti te so bolj neodvisne in ob enem šele stopajo v boj za obstanek. In naravno, da si žele življensko stanje izboljšati takoj.

Sistem, ki naganja omožene ženske in matere v tovarne na težka dela, zato ker družinski očetje ne zaslužijo dovolj za preživljanje družine, je napačen in škodljiv človeštvu in vsaki posamezni deželi, ki ga dovoljuje. Mogočne dividende, ki jih izplačujejo posamezni obrati potrjujejo resnico, da so višje plače mogoče, in če bi plačevali svojim delavcem kolikor potrebujejo za preživljanje ne da bi bilo treba iti v to varno tudi materam, bi imeli še vseeno visoke profite.

Dve organizaciji sta potrebni za ozdravitev tega stanja: unija in socialistična stranka. Za učinkovitost unij pri ozdravljanju socialnih hib pa je potrebno, da se spremene v unije ki bodo ekonomijo in razredni boj razumele in v njemu sodelovale, ne pa ga tajile, ali ga zakrivale, kakor sedaj.

Po konvenciji A. D. F.

Konvencija Ameriške delavske federacije je bila zaključena kakor običajno vsako leto: z izvolitvijo prejšnjega odbora.

Wm. Green, ki je postal predsednik Federacije po Gompersovi smrti, je bil ponovno izvoljen brez opozicije. Poleg Greena so izvoljeni tudi vsi drugi prejšnji odborniki.

Dasi je A.D.F. “nestransarska” in nepolitična, se je kakor običajno veliko pečala s politiko in strankarstvom. Vsi irski in katoliški delegatje na detroitski konvenciji so hoteli, da A.D.F. takoj indorsira (priporoči) za bodočega predsedniškega kandidata newyorškega demokratskega politika in guvernerja Al. Smitha. Smith je skušal dobiti predsedniško nominacijo na konvenciji demokratske stranke l. 1924, a ni mogel zmagati, ker so bili proti njemu skoro vsi protestantje, on pa je katoličan. Smith je med delavstvom gotovih unij oboževan, in tako niso mogli strpeti, da ne bi bili agitirali zanj in predložili resolucije, ki naj bi mu pomagala v Belo hišo na Coolidgovo mesto.

Resolucija je bila pred resolucijskim odborom rešetana, in ker se od takega odbora pač pričakuje da je takten, je moral konvenciji poročati, da Smitha sedaj ne more indorsirati, ker še ni predsedniški kandidat, volitve pa bodo šele v jeseni l. 1928. Odbor je skrbno pazil, da je bila vsaka beseda v prilog Smithu, in tako ga je na ta način indirektno “indorsiral”. Kot je izgledalo v Detroitu, bo dobil demokratski Al. Smith veliko lažje podporo gotovih ameriških unij, kakor pa

pokojni LaFollette, ki je bil predsedniški kandidat l. 1924.

Konvencija se je izrekla proti priznanju sovjetske Rusije. V debati ob tej priliki so delegatje ki so nasprotni priznanju poudarjali, da hočejo izvojevati priznanje Rusije gotovi ameriški kapitalisti in mednarodni bankirji, zato ni potreba, da bi A.D.F. igrala v roke boljševiški propagandi in kapitalistom. Odnosaji med A. D. F. in sovjetsko Rusijo so torej še vedno sovražni, in ta sovražnost je izrazito notorična v delavskem gibanju obeh ekstremov.

Konvencija se je izrekla tudi proti ameriškim delavskim misijam, katerih namen bi bil "proučevati Rusijo". "Take komisije poročajo samo to, kar jim je naročeno," je dejal Green, in financirajo jih večinoma tajni viri. S tem je mislil, da jim plača stroške sovjetska vlada. Posebna delavska misija, ki jo bodo tvorili nekateri višji uradniki ameriških unij katere niso pridružene A.D.F., planirajo poset Rusije prihodnjo poletje. Pripravljalni odbor je baje poslal povabila za to potovanje vsem vodilnim odbornikom unij, in jih baje zagotovil, naj jim potni stroški ne delajo skrbi. Proučevali bodo ekonomske razmere ne samo v sovjetski Rusiji, ampak v vseh važnejših evropskih deželah. Green je hotel vedeti, kdo bo plačal stroške tej ameriški komisiji, ki bo vzela s seboj za svojega "legalnega svetovalca" znanega odvetnika Frank Walsha, ki bo zahteval za to delo precej tisočakov. V povabilu je bilo baje rečeno, da smejo povabljeni vzeti svoje žene s seboj, stroške pa jim plača odbor.

Odborniki ki pripravljajo to misijo v Rusijo so takoj v začetku naglašali, da ne bodo potovali v Rusijo in druge dežele kot poslanci svojih unij, ampak kot privatniki, ki bodo pokrili stroške potovanja iz svojih žepov.

Verski nestrpnosti na konvenciji niso mogli pričakati priložnosti za napad na Callesovo administracijo v Mehiki, "ki brutalno preganja katoličane, jim odreka svobodo bogoslužja, tiska in zborovanja, ter žali njihov verski čut s svojimi provokacijami."

Eksekutivna A.D.F. je poskušala vse mogoče, da bi sedanji verski spor v Mehiki ne prišel v razpravo na konvenciji. V svojem poročilu je izjavila, da je spor med vlado in cerkvijo mehiška zadeva in v teh okolščinah A.D.F. nima vzroka, da se bi umešavala vanj.

Ko pa so pričeli katoliški delegatje rohneti, tedaj jim je Woll, ki je eden podpredsednikov Federacije, pojasnil, da je tudi on katoličan, in da je skrbel da se je o tej zadevi na sejah eksekutive temeljito razpravljalo. Imela je pred seboj vsa poročila, in Woll je vnetim katoličanom na konvenciji dejal med drugim: "... ako bi imeli vi vpogled v korespondenco kakor ga ima eksekutiva, bi razumeli čemu eksekutiva naspro-

tuje vsakemu umešavanju ameriškega delavstva v mehiški verski spor."

Woll je s tem indirektno priznal, da katoliška cerkev v Mehiki ni preganjana, pač pa služi cerkev le za masko reakciji in kapitalizmu, ki skuša onemogočiti izvajanje ekonomskega programa in socialnih reformov sedanje mehiške vlade.

Poročilo eksekutive je konvencija po tem pojasnilu soglasno sprejela.

Ljudi s komunističnimi tendencami to pot med delegati ni bilo. Najštevilnejše so bili zastopani pred petimi leti in potem jih je bilo na vsaki konvenciji manj. Večinoma so postali zopet konservativni kakor so bili predno so se spremenili v "radikalce". Njihova nepremišljena taktika je delavski politični akciji mnogo škodovala, in še več naprednemu elementu v unijah. To se je poslednji dve leti posebno opazilo na konvencijah Illinoiske delavske federacije, katera je pred leti sprejela resolucije in predloge, kakršne se je na konvencijah A.D.F. smatralo za ekstremno radikalne. Danes je illinoiska del. federacija enako konservativna kakor so vse druge, ki so pridružene A. D. F.

Vzlic temu piha na konvencijah A.D.F. drugačen veter kakor nekoč. Četudi je radikalni element po zaslugi "komunistov" na njih zaduščen, pritiskajo razmere vodstvo in delegacijo ki stoji za njim, da se peča z vprašanji, katerim se je nemogoče izogniti. Je pa še zelo daleč od točke, ki bi pomenila, da se je ameriško organizirano delavstvo približalo socialističnemu veletoku.

Kedaj so ustavni zakoni "neustavni" in čemu.

V Zedinjenih državah zakonodaja ni najvišje telo, kajti nad njo je vrhovno sodišče, ki odloča, kaj je ustavno in kaj ni ustavno.

Kadar se poslanec zdi, da morajo sprejeti med drugimi tudi kakšno postavbo, ki bo v prilog ljudstva, jo sprejmejo, vrhovno sodišče pa jo po enoletnem ali parletnem "legalnem procesu" proglasi neustavnim.

Ta usoda doleti vsaki zvezni zakon, ki je npr. v prilog otrok, vposljenih v industriji. Federalni zakon za varstvo otrok v industriji je zvezno vrhovno sodišče proglasilo neustavnim, češ, da posega v področje posameznih držav. Ali ko je država Missouri sprejela podoben zakon, katerega namen je varovati otroke pred izkoriščanjem v industriji omenjene države, ga je tribunal missourskega generalnega pravnika "pronajdel" neustavnim. Našel je namreč v njemu točke, ki ne "soglašajo" z ustavo, in tako so krvosesi dobili "novo" zmago. Drugega ni pričakovati, dokler bo ljudstvo glasovalo za stranke kapitalističnih interesov.

"Ameriški Slovenci" je knjiga, ki jo dobite tudi pri "Proletarcu". Naročite jo. Stane \$5.

Rev. Černe, dr. Grahek in "komišen".

Sheboyganski župnik Černe je v "Am. Slovencu" z dne 13. oktobra t. l. priobčil sledeči članek v obliki "editoriala", v katerem konstatira da ve, da se "komišen" pri nakupovanju bondov (municipalnih obveznic) dobi:

V "Prosveti" št. 234. z dne 4. oktobra 1926 beremo na 4. strani pod naslovom "Listnica uredništva," da je Dr. Joseph Grahek iz Pittsburgha, Pa., zahteval neko preiskavo o bondih. Uredništvo "Prosvete" mu v svoji listnici odgovarja in tolmači pravila S.N.P.J. in pravi med drugim tudi to-le:

"... In če pogledamo pravila SNPJ., najdemo črno na belem tiskano, da se take zadeve pošiljajo predsedniku gl. nadzornega odbora in nikakor pa ne uredništvu, gl. predsedniku ali kateremu drugemu bratu, ki nima pravice voditi preiskave. — Uredništvo Vam svetuje, da ne tratite časa..." Itd.

Svoječasno, kar se slovenska javnost v Ameriki gotovo še spominja, je podpisani objavil članek o "komišnih" pri organizacijah. Tedaj je silno zašumelo v vseh taborih, predvsem v Zavrtnikovem, najbrž z namenom to važno vprašanje spraviti v drugi tok.

Ni vprašanje, ali je pri kupovanju bondov (obveznic) kak komišen ali ne. To, da se dobijo pri kupovanju bodisi hipotek (mortgagev) ali bondov pri vseh podjetjih, ki s tem poslujejo, gotove koncesije ali bolj razumljivo komišen, ve vsak ameriški businessman.

Tudi pri vseh bondih, ki jih kupujejo bratske organizacije, je to mogoče. Glavno vprašanje pri tem je: Kdo komišen spravi? Vemo, komišen se dobi! Ako ga organizacije ne dobe, je vprašanje, kje komišen ostane? Nobenega dvoma, ne vprašanja pa ni, da bi organizacije ne bile opravičene do takih komišnov, ker bondi se kupujejo s krvavo zasluženimi novci celokupnega članstva.

Pribijam, da vemo, da komišen se dobi. Vprašanje pa zopet nastane, ali imajo nekatere bratske organizacije na krmilu same parasite ali pa take idiote, da sploh ne razumejo dolžnosti svojih uradov.

Fakt je potem, ako je resnica prvo ali drugo, da take organizacije pri tem gmotno trpijo, članstvo pa pri tem plačuje doklade.

Černe s tem ne slepi, kakor prav radi na vsa usta nekateri vpijejo, ki morda nimajo pri tem čiste vesti. Černe le želi narodu dokazati in odpreti oči, da bi članstvo videlo, kaj se lahko pri nekaterih organizacijah godi!

Mogoče pravila ene ali druge organizacije niso pri tem dovolj jasne in mogoče tudi organizacije nimajo nič proti temu, če se komišen dobi. Mogoče tudi niso plače nekaterih uradnikov dovolj velike. Vseeno bi pa bilo gotovo članstvo ene ali druge organizacije upravičeno vedeti, koliko ta komišen letno znaša!

Bondi se kupujejo za kupno ceno, vknjiženi so pa morda za 100% ceno. Komišen znaša pri nekaterih bondih večkrat celo več procentov. Kjer se vlaga na tisočake, znaša to letno že precej, morda toliko, da bi starim in zasluženim članom katerekoli organizacije nekoliko znižali assesment. Ali pa bi se take svote obrnile v podporo pohabljenim in poškodovanim članom. Tudi nam toliko obetano slovensko zavetišče ali sirotišnica, za katero se je pred leti že zbiralo denar, ki sedaj leži neznan kje mrtev, ali pa se zna še zgubiti z obrestmi vred

v kakem žepu, bi lahko uspela s podporo komišna od bondov.

Veseli me, da se je torej Dr. Grahek iz Pittsburgha zavzel za nekako preiskavo, kar je gotovo najvažnejšega pomena pri naših jednotah.

Slovenski narod mu bo gotovo hvaležen, posebno še tisti, kateri so prisiljeni plačevali nove in velike doklade.

Ta zanimiva in za narod koristna preiskava, ki zavzema svojo pot po inicijativi Dr. Grahka bo dokazala, zakaj so nekatere osebe v rdečem časopisju tako huronsko in umazano padli po meni, ko sem pred časom načel to najvažnejše vprašanje v slovenski javnosti s tem, da sem objavil v "Amer. Slovencu" članek: "Komišen", katerega se gotovo čitatelji še dobro spominjajo.

Prepričan sem, da mi bodo tisti, katere tare pri raznih organizacijah visok assesment, še hvaležni, tudi oni v nasprotnem taboru.

Meni je predvsem zato, da članstvo pride do spoznanja in do svojih pravic!

Rev. James Černe.

Ponatiskujemo ta Černetov članek, ker v njemu toliko naglaša, da se komišen dobi, in po večkratnem ponavljanju svoje trditve slovesno konstatira:

"Pribijam, da vemo, da se komišen dobi!"

Rev. Černe je aktiven član KSKJ., in kolikor ima skušen v podpornih organizacijah in z glavnimi odbori, jih ima v KSKJ.

Ker ve in pribija, da se komišen dobi, mora tudi vedeti, kdo ga je jemal in kdo si ga je pridržal!

Ali morda prakticira tako metodo največja slovenska katoliška organizacija v Ameriki? Ali je Rev. Černetu znano, da je omenjeni zdravnik skušal prnesti afero o bondih pred konvencijo KSKJ.? Ako jo je skušal, kot se govori, zakaj se jo je potlačilo, in čemu se ni govorilo o nji, dasi je visela ves čas v zraku?

Ali Rev. Černe morda ve, da se komišen dobi iz izkušenj človeka, ki je bil do afere "reinsuranja" predsednik KSKJ., in ali mogoče ve, da je dotični prejemal komišen? Ali mogoče ve za slučaj, ko je prejel od ene firme ki trguje z bondi ček v znesku \$50, in ga je nadzorni odbor kar avtomatično transferiral v upravni sklad?

Govori se, da kupuje jolietška jednota bonde ves čas od ene tvrdke in enega ter istega agenta. To se baje vleče že vrsto let. In nobena tajnost ni, da so bili odborniki cerkvene jednote, ki so imeli po pravih mandat kupovati bonde, predmet govoric, da so vlekli komišen, in to celo velik komišen! Ali nikoli ni ničesar "prišlo v javnost", sedaj pa Rev. Černe konstatira da ve, da se komišen dobi.

Ali je bil gospodarski odsek jolietške jednote ustanovljen zato ker se hoče preprečiti jemanje komišna gotovim odbornikom, ali zato, da bo novi odsek imovino praktičnejše in bolj obrestonosno nalagal?

Rev. Černe, kaj so bile in so zakulisne spletko, in kakšna so dejstva?

Ker se proglašate za varuha članstva slovenskih podpornih organizacij, povejte resnico, ki vam je znana izza kulis vaše podporne organizacije, da se bo na podlagi skušenj v vaši organizaciji znalo varovati članstvo drugih podpornih organizacij.

Isto velja dr. Grahku. Ako imata podatke, ali ako imata številke ki potrjujejo vajina domnevanja o komišnu bilo v katerikoli podporni organizaciji, ven z njimi!

Samo sumiti ni dovolj. Kdor samo sumi, ne da bi imel podlago ali količkaj podlage za svoja sumničenja,

je sam nepošten, ako ne v dejanjih, pa v mislih, in tak človek bi prvi jemal "komišen", ako bi imel priliko.

Druga stvar je o asesmentih. Rev. Černe namiguje, da so "pri nekaterih organizacijah" visoki radi komišna, ki ga spravljajo odborniki. Če bi bilo to res, tedaj mora komišen, ki gre v žepe prizadetim odbornikom, znašati od 20 do \$100,000 letno pri vsaki večji slovenski podporni organizaciji.

Ker so namigavanja, sumničenja in govorce o "jemanju komišna" pri nakupovanju bondov postale po zaslugi teh dveh in drugih rodoljubov javna zadeva, naj se je tudi javno reši.

V tem reševanju naj sodelujejo tudi gospodje kakor je Rev. Černe, in naj pri tem nikar ne pozabijo navesti kar vedo z ozirom na komišen v svoji podporni organizaciji.

Sanje velikih in malih sanjačev.

Anton Jurca.

(Nadaljevanje.)

Šele poslednje čase se odkrivajo pred širšim našim občinstvom resnice, kako so intriganti planirali intrige v SNPJ. in v našem delavskem gibanju.

Nihče izmed površnjakov in brezbriznikov se ni brigal za naznanila, s katerimi je "čista" struja v jugoslovanski ameriški javnosti naznanila prihod nekega Frank Chas. Novaka v Ameriko. V Detroitu je menda prvič prišlo na dan, da dotičnik ni to kar je trdil da je, in Proletarec je bil prvi jugoslovanski list, ki je razkril to dejstvo. A nihče se ni brigal, kajti imena preminja mnogo ljudi . . . Občinstvo, ki malokdaj misli, in ki vedno misli narobe, sploh ne ve, kaj beseda "provokator" pomeni, in tako so naši ljudje njen pomen pronašli šele tretji ali četiri dan konvencije SNPJ. v Waukeganu.

Omenjeni Chas. Novak, ki je bil najprvo Frank, potem Charles in nato nekaj časa Nevesekdo, in katerega priimek pri krstu je bil najbrž Bartulovič, je pridigal po deželi, da je revolucija na pragu. Prišla je z njim iz Evrope, in če bi njega ne bilo v Ameriko, bi tudi revolucije ne bilo. Ljudje, ki se radi navdušujejo ob besedah, so se navduševali ko jim je pripovedoval o rdeči krvi, o barikadah, o strašnem zmaju, kateremu bo delavstvo s pipci porezalo glave . . . Ljudje so slabi, in ploskajo, ne da bi pomislili kaj jim govori — provokator!

Precej časa je že, od kar je Korliček v tej deželi, a revolucije, tiste revolucije ki jo je tako svobodno oglašal od naselbine do naselbine, še vedno ni. Chas. Novak je vedel, da vara svoje "radnike". Vedel je, da on lahko svobodno kliče ogenj in žveplo nad kapitalizem, da lahko nemoteno propagira "krvavo" revolucijo, vedel pa je tudi, da bodo tisti, ki se bi ravnali po njegovih besedah in izvršili kako nepremišljeno dejanje, deportirani, ali poslani v ječo, ali pa jih bi provocirale in izgnale iz službe kompanije.

Chas. Novak-Bartulovich-Nevesekdo pa je rohnel naprej o barikadah in o potrebi "krvave" revolucije. Prišel je svobodno v Ameriko, da v nji propagira revolucijo, krdelo jugoslovanskih romarjev, ki so prišli na evharistični kongres, pa so poslali nazaj v Jugoslavijo ne da bi jim bili pustili izkrcanje v New Yorku.

Pa recite, da ni Amerika svobodna dežela — za Chas. Novaka!

Ne vem, če je še kedaj kakemu slovenskemu socialistu v Ameriki protektirala shod policija. Protektirala pa ga je policija mesta Detroit Chas. Novaku, ki je vrgla iz dvorane človeka zato, ker je stavil na Chas. Novaka samo — vprašanje!

Napravite si komentar sami.

Kaj je počel Korliček Novaček, ko je prišel v Ameriko? Najprvo so mu dali "navodila", kolikor jih ni dobil že v starem kraju. In nato je pričel "odreševati slovensko delavstvo izpod jarma — socializma".

Lotil se je najprvo Proletarca in njegovega urednika Zajca. Zatem se je "skopal" polagoma še na druge, in po waukeganski konvenciji SNPJ. na s. Zavertnika, Godino itd.

Po waukeganski konvenciji SNPJ. je rohnel, in kot so pravili in pisali, je ob zaključku konvencije zagrozil od mize pri kateri je sestavljal instrukcije delegatom svojim pristašem, da "sedaj se prične borba v SNPJ. na življenje in smrt . . ."

"D. S." je preselil v Chicago, da je svobodnejše "udrihal" in lagal, ker je prejšnji urednik "D. S." dal toliko na poštenje in svojo čast, da se ni pustil izrabiti provokatorju. Kričal je o korupciji v SNPJ., in ko so njegov list pritiskali k steni člani raznih društev, je rekel: Drugovi, mi ne pravimo, da je glavni odbor SNPJ. korumpiran. Mi sploh ne pišemo o glavnem odboru, AMPAK O SOCIALPATRIOTSKI MAŠINI V GLAVNEM ODBORU, KI JE KORUMPIRANA!

Tisti ki so sovražili in sovražijo socialiste, in ki imajo sami enako umazane namene, so rekli: Glejte, saj "D. S." ne piše proti glavnemu odboru, ampak samo proti socialistom, to pa nas ne briga . . ."

Kogar hočejo bogovi pogubiti, ga udarijo s slepoto, je zapisano v neki učeni knjigi, in v tem reku je resnica.

Tri mesece je Chas. Novak-Bartulovič razkrival korupcijo v SNPJ., a brez uspeha, dokler mu ni prišla pomoč iz odbora. Ko jo je dobil, je rekel: "Sedaj, čitatelji, prihajam pred vas s prvim dokazom. Blaž Novak je poneverjal imovino jednote!" Veliki naslovi so teden za tednom naznajali ta grozni zločin. Kradel je, poneverjal je, sami so se razgalili — itd.

Ko je bilo Blažu Novaku tega preveč, je storil kar mu je velevala čast in poštenje. Šel je na sodišče, in vprašal, da se "D. S." in njenega urednika vpraša za dokaze.

Ali njen urednik ni na papirju tisti ki jo urejuje, ampak človek, ki ne zna ne slovensko, ne hrvatsko, sploh kot poročajo, nobenega jezika pravilno, kot smo čitali v listih.

Zelo so se ustrašili, ko so videli, kam jih je privela barabska taktika zmerjanja in obdolževanja. Ali "izmuznili" so se, ker so planili pred svoje pristaše med hrvatskim delavstvom s klicem na obrambo. "Vsa socialpatriotska mašina nas toži," so zakričali "pomagajte, pomagajte nam, pošljite dolarjev," in njihovi pristaši so bili povabljeni v akcijo za novo kolekto v boju proti socialpatriotski mašini, ki se je zvezala z buržvaznim sodiščem, da uniči "D. S."

Zelo nevedni, naravnost topi morajo biti njihovi pristaši, ako so jim verjeli.

En sam človek je na svoje lastne stroške naperil tožbo proti njim, z zahtevo, da mu zločin ki ga mu očitajo dokažejo, ali pa ga prekličijo in plačajo odškodnino. Vedeli so da lažejo, ostudno lažejo, in po-

tem so v svoji nesramnosti šli še dalj in se zlagali, da jih toži vsa "socialpatriotska mašina", ki je apelirala na sodišče, da ji je pomagalo uničiti "edini slovenski delavski list".

Bil je "uničen", in Chas. Novak-Bartulovič ga je uničil.

Uničil ga je, in dosegel, za kar je bil plačan. Kajti on je agent provokator, in njegova naloga je sejati v delavskem gibanju razdor, slabiti delavske organizacije z notranjimi boji, in pomagati, da zavlada v njih reakcija, ali pa se jih razbije.

Ali razumete to taktiko po tolikem času intrig?

Z vso silo se je "importiranček" zaletel v Detroit, in iz Detroita je dirigiral svoj boj proti "Zajčku, Jošku, Jurčku, Mentončku, Petričku" itd. Ali ko mu je en sam Blaž Novak rekel: Dokaži, brate, ali —

Tedaj je Chas. Novak-Bartulovič zlezal pod klop in dal vlogo urednika "D. S." osebi, ki ni napisala zanjo niti črke.

Ali ni to strahopetnost brez primere?

(Dalje prihodnjč.)

Novi podpredsednik S.S.P.Z.

"Burne" volitve, v katerih je imelo članstvo S.S.P.Z. izbrati novega podpredsednika, so bile pred par tedni končane, in v "Enakopravnosti", ki je glasilo SSPZ., je bil dne 13. oktobra priobčen izid drugih ali ožjih volitev.

Dobila sta Frank Bostič 2408 in Peter Bernik 1170 glasov. Podpredsedniško službo je torej dobil F. Bostič z 1238 glasov večine.

Za Fr. Bostiča je agitiral "Glas Svobode", oziroma njegov urednik Z. N., in pa vsa takozvana "stara garda", ki se je svoječasno družila okrog pokojnega izdajatelja "Glasa Svobode". Izvoljeni kandidat je v SSPZ. poznan po imenu vsakemu članu in mnogim osebno. Bil je že večkrat v glavnem odboru, in kandidiral je za podpredsednika tudi na prošli clevelandski konvenciji SSPZ., a je propadel.

V društvu št. 1 v Chicagu je dobil F. Bostič 99 in P. Bernik osem glasov. V tem društvu je bilo mnogo rabuke, ker je tajnik društva nekaj časa trdil, da je poslal glasovnice vsem članom; ker jih niso vsi prejeli, je stvar izgledala sumljiva, in nato je tajnik pojasnil, da jih je poslal samo tistim, ki so "proti združenju" (s SNPJ.), in tisti naravno bodo (so) glasovali za Fr. Bostiča.

P. Bernik je dobil večino v 37 društvih, izmed katerih je 14 društev glasovalo zanj soglasno. Za Bostiča je soglasno glasovalo 33 društev. V društvu št. 149 v Butte, Mont., je dobil Bostič 163 glasov in Bernik enega. V društvu št. 80 v Herminie, Pa., je dobil Bernik 58, in Bostič en glas. Društ. št. 173 v Gary, Ind., je dalo Bostiču 72 glasov in Berniku nobenega. Clintonko društvo (št. 16, Ind.) je dalo Bostiču vseh 49 glasov. Društ. št. 100 na Pullmanu (v Chicagu) je odalo za Bostiča 56 in za Bernika en glas. In tako dalje.

Te številke navaja pisec tega poročila zato, da pokaže moč agitacije in demagogije.

"Stara garda", s katero baje simpatizira tudi glavni tajnik SSPZ., dasi ga je prošla konvencija izvolila v boj proti nji, pravi v svojem krožku, da zmaga Frank Bostiča ni toliko Bostičeva zmaga, ampak zma-

ga stare garde proti "Somrakovi mašini". Frank Somrak je predsednik SSPZ.

Tako pojačana se čuti skupina, ki je dosegla to zmago, da z gotovostjo računa na poraz Frank Somraka na bodoči konvenciji in na vspostavitev "Glasa Svobode" za glasilo SSPZ. Slednji list je bil njeno glasilo od ustanovitve SSPZ., pa do njene clevelandske konvencije. Sedanjega glasila ("Enakopravnosti") se po sporočilih ljudi, ki prisegajo na zastavo proti-združitve, "lojalno" članstvo ne more privaditi.

Dejstvo je, da vprašanje združenja slovenskih podpornih organizacij danes v SSPZ. nima tiste magnetične sile, kakor pred nekaj leti. Preprečitev združenja s SNPJ. in stroški ki so nastali radi preprečitve, je slabo vplivalo na članstvo, posebno še zato, ker so agitatorji proti združenju znali zvrniti krivdo za vse napačne na večino odbora in posebno na gl. predsednika.

Drug njihov argument je, da pomeni združenje zvišanje, ne pa znižanje asesmentov. Upravni stroški v SNPJ. se, kot trdijo oni, niso znižali po združitvi, pač pa se zvišali, razun tega pa so izredni asesmenti še pogostejši kakor pred združenjem s SDPZ. — Problemi naših podpornih organizacij so torej še vedno nerešeni. V tej situaciji novi podpredsednik SSPZ. ne pomeni nikake spremembe.

Povest iz devete naselbine v deveti deželi.

Kozma Teleban.

V deveti naselbini devete dežele kontinenta, ki ga je odkril Krištof Kolumb, je veliko društvo največje slovenske napredne organizacije. Toda to njeno društvo ni bilo napredno. V njemu je kraljeval župnik, ne s tako taktiko kakor v svojem katoliškem društvu katoliške jednote, ampak pod firmo "napredne jednote, ki dovoljuje vsakemu vsako prepričanje in vsako vero. "Ker ste verniki rimske cerkve v večini," jim je dejal, "morate delati za to cerkev. V društven odbor je urinil svoje ljudi. In tako so bila na sejah prečitana pisma cerkvenega odbora in druga cerkvena sporočila z največjo paznostjo, medtem ko so pisma iz urada največje slovenske napredne podporne organizacije romale za tajnikovo "tablo" sv. Alojzija, pisma iz glavnega stana jugoslovanske socialistične organizacije, katera izdaja ta list, pa so šla v spremstvu tajnikovih kletvic zapečateni v peč. Napredni člani so se prebudili, ko je bilo že prepozno, in nismo mogli drugega kot protestirati in opozarjati nazadnjaški odbor na pravila.

Dogodilo se je v tisti deveti deželi, da so nekega naprednega člana neko nedeljo dopoldne pred vratmi, ki predstavljajo vhod v zborovalno dvorano, ravno ko je mislil vstopiti na sejo, do nezavesti pretepli.

Pretepli so ga, ker so ga obdolžili, da je preveč energičen naprednjak v največji slovenski podporni napredni organizaciji. Predno se je zavedel, je bil že ves v obvezah v bolnišnici. Napredni brat mu je pojasnil, da so ga premikastili nenapredni bratje, ki črpajo energije krščanske in bratske ljubezni iz farovega domačega župnika.

Pretepeni brat je zbolel in se prijavil bolnim.

Njegova bolniška nakaznica je prišla pred sejo.

Tedaj so katoliški člani pod vodstvom župnikovéga odbora društva največje slovenske napredne podporne organizacije pronašli, da je napredni brat dobil poškodbe — v tepežu. Torej ni deležen podpore, so zaključili.

Niso mu jo dali, in ni je dobil.

Pritožil se je na višjo instanco, kar pomeni, da je splezal eno stopnjo kviško, in pojasnil sodnikom tam gori, kako stoji njegova zadeva.

"Nisem zagrešil napada, oziroma tepeža," je dejal visokim sodnikom na višji instanci. "Ravno ko sem hotel vstopiti v zborovalno dvorano, me je zgrabilo nekaj rok, in predno sem se zavedel, že sem bil nehal zavedati. Ko sem zopet odprl oči in pogledal okrog sebe, sem videl bolniške strežnice in sobo bolnišnice ter enega brata, ki mi je pojasnil, kaj se je godilo v času ko sem se nehal zavedati. Nikoli nisem bil proti pravilom, in vsikdar sem zastopal načela naše največje napredne podporne organizacije. To so mi zamerili, vzeli so me na piko, in vsled tega sem bil poslan razbit v bolnišnico, da mi zacelijo rane. Bil sem pretepen, a ne v tepežu, ki bi ga jaz izzval, razun ako smatrate, da sem grešil, ker sem se na sejah boril proti župnikovemu odboru, ki je gazil po pravilih naše napredne organizacije. Udaril nisem nikogar, in nikomur nisem grozil s pestjo."

Sodniki na drugem najvišjem tribunalu največje slovenske podporne organizacije so se posvetovali in modro ukrenili:

"Naš napredni brat ni kršil pravil. Bil je napačen, ker je dober član in je branil načela svoje organizacije proti nazadnjaškemu odboru društva, katerega ideal je bil župnik."

Ko je nazadnjaški odbor društva najnaprednejše največje slovenske podporne jednote čul ta modri izrek sodnikov druge instance, se je razljutil in zaklel, da bo župnikova beseda obveljala tudi v največji slovenski napredni podporni organizaciji. Najspodobnejši, najbolj priliznjeni in najbolj potuhnjeni člani nazadnjaškega odbora so dobili od župnika navodila, da pišejo tistim glavnim odbornikom največje slovenske napredne podporne organizacije, ki so mlačni, napredni ob petkih in nazadnjaški ob svetkih, nepristranski napram nazadnjakom in pristranski napram naprednjakom.

Dogodilo se je, kakor je dejal župnik: zaznamovani odborniki največje slovenske napredne podporne organizacije so pisali župnikovim poslancem: pravila so na vaši strani. Mi smo s tistimi, katerim se krati pravica. Učeni sodniki druge instance so proti vam, ali pravična pravica vam daje pravico, da se pritožite na konvencijo, kjer boste sigurno zmagali.

Župnikov odbor društva največje naše napredne organizacije se je sešel skupaj pri poliču kalifornijca in se posvetoval. In je zaključil: Kaj bi sklicevali sejo društva, ko pa je pravica na naši strani! Res, da ne smemo vložiti priživa na konvencijo brez društvenega dovoljenja, toda društvo je naše! Nato so sklenili, da vložijo v imenu društva priziv na konvencijo največje slovenske napredne podporne organizacije proti odloku sodnikov druge instance.

Priziv je prišel pred sejo glavnega odbora, kakor je zapisano v knjigi pravil. Glavni tajnik sam je predlagal, da stvar ne spada drugam kakor na konvencijo!

Božji mlini, ki meljejo počasi, pa so izmleli, da se je dognalo:

Priziv ni bil sprejet na društveni seji, ampak ga je sprejel župnikov odbor društva največje slovenske napredne podporne organizacije. To je bilo protizakonito in protipravilom. Ali — župnik ima velik vpliv celo v srcu največje slovenske napredne podporne organizacije. In je nadalje prišlo na dan, da je bil dotični priziv naročen iz župnišča; in nadalje, da je župnišču dajalo potuho nekaj odbornikov, ki nikdar in nikjer odprto ne pokažejo svojega obličja in svoje duše.

Bog se jih usmili!

In tedaj se je dogodilo, da je pravica tirjala svoje, in je zadeva zopet romala pred sodnike druge instance. Posvetovali so se, in rekli svojim bratom v bližini, kjer je društvo: Preiščite, in poročajte.

Bratje poslanci so vse zaslišali, preiskali in poročali natančno tako kakor je bilo že prej jasno dognano.

In tedaj je zopet zabučalo. "Sedaj bomo pa tudi v društvu dobili večino za župnikov odlok", so rekli župnikovi ljudje društva največje napredne podporne organizacije. In dogodilo se je, da je bilo mnogo prepira, ne radi zadržane bolniške podpore, ampak zaradi načela: Ali župnik, ali načela največje slovenske napredne podporne organizacije, ali odborniki, ki so mlačni ob svetkih in napredni ob petkih.

Vršila se je ena seja, druga seja, tretja seja.

In nato sklepna seja. Ko so vse stranke in struje in člani povedali vsaki svoje, so glasovali.

In glej čudo:

Za tisoč dolarjev rabuke in pisarenja in časa je bilo izgubljenega radi tiste nesrečne podpore. Član, naprednjak in borec za jednoto se je moral boriti za svojo pravico ne le v društvu jednote kateri je služil — ampak čudo prečudno — celo pred odborom jednote kateri služi. To je zasluga odbornikov, ki so mlačni ob svetkih in napredni ob petkih.

In na sklepni seji društva je bilo določeno in rečeno: Vsak član bo glasoval poimensko. Nič skrivanja, nič zamere, jasna noč, bel dan, razločno ime, čista vest, ali pa prazen list.

In so glasovali z veliko večino, da tisti, ki je služil svoji jednoti, je res služil jednoti.

In tisti, ki so služili in služijo župniku, niso glasovali. Ko so bili klicani, so rekli "navzoč", ker jim je zmanjkalo poguma, ker jim ni pustila vest da bi bili na glas priznali da delajo krivico svojemu bližnjemu in svojemu bratu. In tisti, ki so bili zapeljani in imeli pogum ter so glasovali kakor je hotel župnik, so bili štirje.

Ko je bila seja končana, so prišli skupaj, in rekli: Vse, kar se je dalo, smo storili. Korespondirali smo s tistimi glavnimi odborniki, o katerih vemo, da niso trdni, da se šibé in smo tri pridobili. Tudi osebno smo se posvetovali z njimi, toda sedaj nam je društvo preprečilo nadaljno pot."

In tako je društvo, katero je streglo župniku in njegovim odbornikom, prenehalo biti župnikovo društvo, ter postalo napredno društvo največje slovenske napredne podporne organizacije. Živel naš član, brat, borec za napredek!

Ako vam "Proletarec" ugaja, čemu ne bi ugajal tudi drugim? Nagovorite jih, da se nanj naroče. Ako jim je količkaj do čitanja dobrih listov, vam bodo hvaležni za nasvet.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

NOVOLETNA PRIREDBA KLUBOV J. S. Z. V VZHODNEM OHIJU.

BLAINE, O.—V zadnji števec Proletarca je bilo poročano, da nameravajo klubi JSZ. v vzhodnem Ohiju obdržavati konferenco in shod na Zahvalni dan 25. novembra. V poročilu je bilo omenjeno, da se bo konferenca in shod ter veselica na omenjeni dan vršila le, ako se nam posreči dobiti primerno dvorano na primernem kraju. Bile so vse oddane, zato smo stvar odložili — do kdaj?

Do 31. decembra, oziroma do 1. januarja. V petek večer dne 31. decembra ima dramatično društvo predstavo. Ob 10. dopoldne na Novoletni dan se vrši konferenca zastopnikov in članstva klubov JSZ. v vzhodnem Ohiju, ob 2. popoldne pa se vrši shod, na katerega je obljubil priti sodrug Frank Zaitz, urednik Proletarca in predsednik gl. nadzornega odbora SNPJ.

Pazite na naša naznanila, kje se priredba vrši in na druga sporočila, ki jih priobčimo v kratkem.—*Anthony M. Bradly.*

“HOP, NE UTIKAJTE SE V ZADEVE NAŠE JEDNOTE!”

PUEBLO, COLO. — “Ne utikaj se v zadeve naše organizacije”, je vpil neki ogorčeni član Orla. Ali tisti član je bil vesel da je vse igralo v njemu, ko je čital v pokojni “D.S.” napade na “socialpatriote” v SNPJ. in njegov smehlaj je dobil še bolj zadovoljive poteze, ko je prečital članek “Rev.” Černeta v Amerikanskem Slovencu. “Tako se pove Čikažanom,” je dejal, “ker so krukci”. Nato je tolmačil večji družbi, ki se je navduševala pri “munšajnu”, in jaz sem bil znjo, oprostite mi, da je pri SNPJ. velik komišen, da ga vlečejo socialpatriotje kot so Jože Zavertnik, Godina in Zaitz, a nisem se skregal, ker nisem vedel kako pravila določajo tisto stvar o bondih o katerih piše župnik Černe. Takoj ko sem prišel iz naše žganjarske družbe domov, sem pogledal (verjemite mi, bil sem trezen) v pravila, in videl, da kupujejo bonde sedaj Frank Somrak, Jacob Zupančič in Frank Alesh. Spominjam se tudi prejšnjih pravil in sklepov konvencije v Waukeganu in vem, in vsi ki ste člani SNPJ. bi morali vedeti, da so bili v prejšnjem odseku za kupovanje bondov glavni tajnik M. J. Turk, gl. blagajnik John Vogrich in gl. predsednik V. Cainkar. Nihče pri nas ne napada teh treh, ampak tiste, o katerih vem, da po pravilih SNPJ nimajo pravice kupovati bondov za SNPJ. Pokojni Math Jerman je včasih pripovedoval, kako slabo je investirana imovina KSKJ. Veliko njenega denarja je posojenega farovžem, ki ne bo nikoli vrnjen. Veliko denarja je bilo slabo vložena, da je njen posmrtninski sklad hiral, in da se je izcimila tista nesrečna afera z “reinsurancom”, ki med članstvom še ni pozabljena. Vsak član KSKJ., ki se je količkaj zanimal zanjo, je tudi čul o komišnu, ki ga vlečejo prizadeti glavni odborniki edine kranjske katoliške jednote pri kupovanju bondov.

Ali naši pueblski “komunisti”, ki so praktični za-

vezniki župnika Cirila Zupana, kriče, da vlečejo komišen “čikaški socialisti” v SNPJ.

Jaz se teh stvari rad dotaknem, moji nasprotni bratje pa pravijo: “Hudič, saj imamo svoje glasilo! Proletarec se ne bi smel utikati v stvari, ki ga ne brigajo!”

Isti ljudje ki to pravijo o “Proletarcu”, niso nikoli protestirali proti pokojni “Delavski Sloveniji” in nikoli proti “Amerikanskemu Slovencu” ali proti drugim listom.

To dokazuje, da so v nezavedni ali mogoče celo v zavedni zvezi s klerikalizmom, in nadalje dokazuje, da je njihov komunizem samo “larfa” za napadanje socialistov v prid nazadnjaštva v Slovenski Narodni Podporni Jednoti. Če ste odkritosrčni, sprejmite resolucijo, ki jo je sprejela večina gl. odbora SNPJ. na svoji zadnji polletni seji, če pa niste, se odprto pridružite tistima dvema glavnima odbornikoma SNPJ., ki sta glasovala, da “Amerikanski Slovenec”, “Radnik” pokojna “Delavska Slovenija”, “Ameriška domovina” in drugi listi ki razkrivajo “korupcijo” v SNPJ., niso sovražniki SNPJ. Nekje morate biti: Ali s SNPJ., v kateri ste člani, ali pa proti nji, čeprav ste njeni člani.

Old Timer.

“SOCIALISTIČNO IN DELAVSKO GIBANJE V NEMČIJI”.

V 994. števec “Proletarca” sem poročal, da bo sodruginja Tony Sender iz Nemčije predavala v Clevelandu 8. in 9. oktobra. Gornji naslov je bil predmet prvega predavanja. Klub števec 27. je storil vse kar je bilo v njegovi moči, da bi predavanje imelo čim večjo avdijenco. Žal, njegov trud je bil skoro zastoj. Je že res, da smo sami razprodali nad petdeset vstopnic po 25c — vendar predavanja se ni udeležilo nití sto ljudi.

Slovenci so sorazmerno bili dobro reprezentirani na tem predavanju. Kje so bili Nemci in drugi, to je vprašanje, ki ga še nismo rešili. Ali je mogoče res, da sami Nemci, katerih je veliko več kot Slovencev v Clevelandu, ne zmorejo spraviti skupaj več kot sto ljudi za tako važno predavanje o socialističnem in delavskem gibanju v njih rojstni deželi? Ali je mogoče res, da tisoči, ki so nekoč volili socialistični tiket, nimajo nobenih simpatij več do socializma? Ali je zaspal njih socializem takoj ko je bilo konec svetovne vojne? Bržkone je zadnje najbližje resnici.

Upati je, da bo nenavadno zmožna govornica imela boljše uspehe na svoji turi, kot jih je imela v Clevelandu. Slišati bi jo moral vsakdo, kateri se nahaja v mestu kjer bo predavala. Sleherni lahko veliko pridobi, če jo gre poslušat, zgubiti pa ne more nihče nič. Sodrugji po drugih naselbinah, ako bo govorila tudi v vašem mestu, izrabite priliko ter se udeležite njenih predavanj.

Sotrudnik.

“YERNEY'S JUSTICE” je angleški prevod Cankarjevega “Hlapca Jerneja”. Vsaka slovenska družina, in vsak posameznik naj si naroči izvod te knjige. Stane 50c. Naročila pošljite “Proletarcu”.

SHOD KLUBA J. S. Z. V SPRINGFIELDU.

SPRINGFIELD, ILL. — Shod kluba št. 47 JSZ., ki se je vršil prošle nedeljo popoldne v Slovenskem domu, je v splošnem dobro uspel. Udeležba je bila razmeroma dobra, in posetniki z govori zadovoljni.

Popoldne je bila seja društva SNPJ., in potem shod. Zvečer je imel klub plesno zabavo. Prva sta govorila W. R. Snow, tajnik soc. stranke v Illinoisu, in Harry Smith, kandidat za predsednika v 4. subdistriktu.

John Goršek je objasnili pomen shoda in važnost socialistične kampanje in socialistične organizacije. Frank Zaitz je izvajal, da je sedanje zanimanje mase ameriških delavcev masno zanimanje v pravem pomenu besede, in da bo zahtevalo mnogo truda, predno napravimo iz nje mislečo maso. Navajal je dejstva iz republikanske kampanje v Illinoisu, Pennsylvaniji in drugod, o korupciji v najvišjih vladnih krogih ki je bruhnila v javnost v spomladi l. 1924, a ameriško ljudstvo je vzlic temu glasovalo za stranko korupcije, zato, da si zavaruje "prosperiteto". Govoril je o mednarodnem položaju, o ameriški zunanji politiki z ozirom na investiranje ameriškega kapitala v inozemstvu, o unijskem gibanju, "nestrankski" in strankski politični akciji, delavski in protidelavski politiki, o situaciji v premogokopni industriji v Ameriki, in drugje, o položaju, pred kakršnem se nahaja U. M. W. itd. Njegov pazno izvajan govor je napravil na udeležence splošno dober vtis.

John Heimarsch, ki je istotako kandidat za predsednika v 4. poddistriktu U.M.W., kakor prej omenjeni Smith, je dobil besedo zadnji. Govoril je nad uro časa, največ o problemu U.M.W. in o njenih odborih ter svoji kandidaturi. Obsojal je vodstvo U.M.W. v Indianapolisu in Springfieldu, in obsojal je tudi Fosterjevo Educational League, ker je indorsirala njegovo (Heimarschavo) kandidaturo za predsednika, toda pod pogojem, da on za to uslugo agitira za vso listo, ki ima priznanje omenjene lige, kar Heimarsch ni hotel storiti, češ, da se bori proti sedanji mašini na vodstvu zato ker je proti mašinskim vodstvom. Timmulty, ki je kandidat za distriktnega predsednika, pa rine s svojo Educational ligo naprej novo mašino. Vsled tega stališča mu je liga postavila protikandidata.

Heimarsch je precej dobro orisal gospodarski položaj premogarske unije in stanje v premogokopni industriji, prišel pa je v vsakovrstna protislovja glede svojih nazorov o politiki. V začetku govora je trdil, da politika ne sme imeti mesta v uniji, in navajal škodljivost politike s "politiko" vodstva A.F. of L. in Lewi-sove politike. Ker ga ni nihče poprej poučil o pomenu tega shoda, in ne o predgovorniku, ni mož vedel pričem da je in je avdijenco "tipal" v zabavo tistim ki so razumeli njegove težkoče. O socialistični stranki je dejal, da je l. 1917 v St. Louisu napravila samomor, a ni povedal, kako in čemu. To frazo ponavljajo vsi tisti, ki so bili med vojno nadvladani od propagande "stoodstotnega" patriotizma, in ker je socialistična stranka takrat na svoji konvenciji v St. Louisu sprejela protivojno resolucijo, je po mnenju takih ljudi napravila samomor. Pri tem je govornik naglašal, da je po narodnosti Anglež, in da je po mišljenju socialist in nikoli nič drugega bil ni. Je pa seveda socialist kakor večina drugih takih delavcev; namreč, da ni nikjer in nikamor ne spada. Je "neodvisen" socialist ter "boljši" od onih v stranki.

Ko je govoril kake pol ure, je pričel pripovedovati, da je dobra politika za unijo dobra stvar, ni pa povedal, kakšna je po njegovem mnenju dobra politika. Dejal je, da je bil po vojni med ustanovitelji delavske, oziroma farmarske-delavske stranke v Illinoisu, ni pa rekel, da je izvršila samomor, ampak da so jo upropastili delavski voditelji. Lahko bi naštel še več protislovij, v katere je zašel. Drugače je mož dober govornik in sposoben ugajati gotovemu krogu.

Napaka, ki jo je storil klub, oziroma pripravljalni odbor je v tem, ker mu ni zadostno pojasnil, kdo sklicuje shod, in izgledalo je, da sploh ne ve ali ima pred seboj člane kakega društva ali politične organizacije. Tako je poskušal ustrezati vsem, in poleg tega celo insultiral stranko, katere klub je shod organiziral in plačal stroške. Prizadeti je čul da se bo shod vršil, in ker je kandidat za predsednika unije v 4. subdistriktu, je želel priliko izrabiti in povedati svoje misli, kar ni napačno. Napačen je bil le način aranžme. Naj omenim, da kakega vzrujenja na shodu ni bilo in ne medklicev. F. Zajcu je bilo stavljeno samo eno vprašanje. Predsedoval je s. Jos. Ovca.

Tudi plesna zabava zvečer je bila dobro posečena, če se pomisli, da v Springfieldu niso v navadi, ampak le ob sobotih. Igral je orkester Gorškovih sinov.

Poročevalec.

Listnica upravnštva.

V Proletarcu z dne 7. oktobra je bil priobčen "statement" za poštni urad, kakor določa zakon, v katerem je navedeno, da je upravnik "Proletarca" s. Chas. Pogorelec. Glasiti se bi moralo, da je on "acting", ali začasni upravnik, ker je upravnik "Proletarca" sodrug Anton F. Žagar, kateri je že več tednov na agitaciji v Penni in Ohiju.

Podpisani izvršuje v času njegove odsotnosti upravniške posle poleg svojih nalog v uradu tajništva JSZ., in delo tajništva kluba ter drugih del, ki jih ima v področju socialistične agitacije.

Radi omenjenega "statementa" bi mogoče kdo domneval, in nekateri domnevajo, da s. A. F. Žagar ni več upravnik "Proletarca", kar je napačno. Začasni upravnik ni mogel v obstoječih okolščinah postopati drugače, ker izvršuje svoje delo v vseh uradih v največji naglici. S. upravnik je na agitaciji, in urednik je bil tiste dneve na govorniški turi. Ker se je mudilo, je moral izpolniti formule tako da je vzelo čim manj časa, in napaka je edino v tem, da je izpuščena besedica "acting", kajti upravnik "Proletarca" je sodrug A. F. Žagar, podpisani pa opravljajo upravniške posle dokler se sodrug Žagar ne vrne z agitacije. Toliko v pojasnilo vsem, ki se jih tiče. — *Charles Pogorelec.*

VAŽNA SEJA KLUBA ŠTEV. 1.

CHICAGO, ILL. — V petek dne 22. oktobra bo redna seja kluba št. 1 v dvorani SNPJ. Vabimo vse, da se je udeleže, ker bo važna. Prične se ob 8. zvečer. Na sporedu mnoga važna poročila, razprave o priredbah in drugem. Odločiti bomo morali tudi glede nekaterih povabil za sodelovanje. — *P. O.*

Ali veste, da ima "Proletarec" najboljšo in največjo zalogo slovenskih knjig, kar je slovenskih knjigaren v Ameriki? Prečitajte cenik v tej izdaji.

KLUB J. S. Z. V WAUKEGANU V AKCIJI.

Prva konferenca klubov J. S. Z. — V Milwauški naselbini. — Za razširjenje Proletarca. — Naše aktivnosti na dramskem polju. — Stavka v waukeganski oblačilni industriji. — Zavertnikov jubilej.

WAUKEGAN, ILL.—Skoro nič še ni bilo oglašano, da se vrši v nedeljo dne 12. decembra konferenca klubov JSZ. v Milwaukeeu, Wis., na katero so povabljeni vsi naši klubi v okrožju Milwaukee-Sheboygan, Wis., in Waukegan-Chicago, Ill.

To je v resnici en teritorij, kakor ga imenuje tudi "Chicago Tribune" v posebnih serijalnih člankih, in smatramo, da bi klubi JSZ. v Chicagu, Pullmanu, Waukeganu, Milwaukeeju in Sheboyganu lahko tvorili enotno konferenco.

Prva, ali ustanovna konferenca, katero sklicuje klub št. 37 JSZ. v Milwaukeeju, se vrši v nedeljo dne 12. decembra dopoldne v milwauški naselbini. Na isti dan se vrši tudi slavnostni koncert socialističnega pevskega zbora "Naprej", pri katerem bo sodeloval dramski odsek kluba št. 1, kakor je sporočeno v seznamu naših priredb, in najbrž tudi socialistični pevski zbor "Sava" iz Chicaga, kot smo čuli neuradno.

Ker bo torej konferenca in slavnostni koncert milwauškega socialističnega pevskega zbora "Naprej" na en in isti dan, računamo, da se konference udeleži čimvečje število članov JSZ. in čikaškega-waukeganskega ter milwauškega-sheboyganskega okrožja, kajti z veliko udeležbo bomo omogočili, da bo ustanovna konferenčna seja uspešna v vseh ozirih, ob enem pa bodo imeli na popoldanskem koncertu lep užitek, kajti "Naprej" bo priredil dober koncert, o tem ni dvoma. Klub št. 45 v Waukeganu bo uradno zastopal na milwauški konferenci s. Anton Vičič.

Na prošli seji našega kluba (št. 45) smo mnogo razpravljali o agitaciji za razširjenje "Proletarca" in o kampanji za pojačanje kluba. Žal, da so aktivni sodruzi in sodruginje vsi tako zaposleni, da v bližnjem času ne bomo mogli podvzeti kake večje sistematične akcije. Umevno pa je, da bodo vsi, KI ČUTIMO KOT SOCIALISTI IN SOCIALISTINJE delali, da se Proletarca razširi, in da se klub št. 45 pojača.

Iz prejšnjih sporočil je vam znano, da klub št. 45 uprizori zadnjo nedeljo oktobra v tukajšnjem Slov. narodnem domu Leonid Andrejevo dramo "Anfisa", ki bo novost na waukeganskem odru.

"Anfisa" je igra, ki bo zanimala vsakega, kdor bo posetil to predstavo. Ne pozabite, da bo uprizorjena v nedeljo 31. oktobra popoldne. Zvečer isti dan priredimo veselico, kakor običajno. Računamo, da nas poseti ne le vse tukajšnje občinstvo, ampak da dobimo tudi precej gostov iz Chicaga in drugih naselbin v bližini Waukegana.

Ena waukeganskih zanimivosti v septembru in začetkom oktobra je bila stavka v oblačilni tovarni Crannart & Rothschild kompanije, ki je imela svoječasno tovarniška poslopja v Chicagu, a se je preselila v Waukegan z namenom, da se umakne uniji. Stavko je vodila Amalgamated Clothing Workers unija. Ker je Waukegan v glavnem "open shop town", je bila stavka zelo otežkočena, a vzlic temu je unija zmagala, kar je značilno za naše mesto, in tudi za našo naselbino.

Unija je načelno priznana; delavci in delavke omenjene firme imajo 44-urni delavni teden. Pogajanja

so kolektivna, in nesporazumi se bodo reševali potom kolektivnih pogajanj. Ker ni naše mesto unijsko mesto, je morala unija v obstoječih okolščinah pristati tudi v točke v pogodbi, ki niso popolnoma v prilog uniji; npr., kompanija, katere ime sem omenil poprej, sme najemati delavce in delavke neglede ako so člani unije (od članov in članic unije je odvisno, da jih pridobijo v organizacijo po nastopu v službo). Vzlic takim točkam je dejstvo, da oblačilna industrija v Waukeganu ne bo mogla obratovati več po pravih odprte delavnice. Prošlo nedeljo se je vršil shod stavkarjev, na katerem je med drugimi govoril tudi sodrug Chas. Pogorelec, tajnik JSZ. Med zelo aktivnimi stavkaricami sta bili hčeri našega sodruga Louis Kužnika, kar je ponos njemu in njegovim hčeram. Vsi naši rojaki, ki so na kakršenkoli način sodelovali v stavki, so lahko ponosni na zmago unije A. C. W. v Waukeganu.

Klubova seja se je dotaknila tudi naznanila, da sodrug Jože Zavertnik, urednik "Prosvete", in njegova soproga praznujeta to jesen 35-letnico zakonskega življenja, ter je zaključila, da se jima pošlje v imenu kluba čestitko, katero imata sestaviti sodruga Vičič in Judnič. S. Jože Zavertnik je bil že mnogokrat v Waukeganu. V prvih časih, ko se je ustanavljala SNPJ. in širila svoje postojanke v naselbinah, je bil tukaj na enem jednotinim shodu napaden od nasprotnikov napredka, ki so ga obmetavali z gnilimi jajci. Odpeljan je bil "na varno" v spremstvu policije. To je bilo — "davno", a zdi se, kakor da je bilo včeraj . . .

Tajništvo JSZ. nam je sporočilo, da je naročilo pisalni papir za klube v enaki formi za vse, da se znižajo stroški. Sklenili smo, da naš klub naroči papir in 300 kovert, kajti v interesu našega gibanja je, da mnogo korespondiramo . . .

Naj še enkrat omenimo našo dramsko priredbo. Kakor običajno, bo tej sledila takoj po igri plesna zabava; tistim kateri ljubijo ples sporočam, da bo igral zanje dober orkester. Ostali, kateri ljubijo godbo a ne plešejo, jim bo ta orkester istotako ustregel, kar pa se tiče druge zabave, jo bodo dobili v krogu našega kluba dovolj. Vsi, ki morete, pridite dne 31. oktobra ob 2. popoldne v Slov. nar. dom v Waukeganu.—Anton Vičič.

Predavanja J. P. U. v Chicagu.

Jugoslavensko prosvetno udruženje v Chicagu je sklenilo prirediti serijo predavanj, v katerih bodo nastopili predstavniki raznih mnenj. Omenjeno udruženje tvorijo bivši socialisti, ki so potem postali komunisti, a bili potem izključeni, ali pa prostovoljno odstopili od komunistične stranke pod prevelikim pritiskom demagogije in nepoštenih taktike.

J. P. U. si je dalo za nalogo širiti prosveto med hrvatsko-srbskim delavstvom, in v ta namen je vzlic skromnim sredstvom v teku dveh let od kar obstoji že precej storilo.

Letos je sklenilo prirediti predavanja, v katerih bi govorili predstavniki vseh struj, vsaki ob drugem času. Prvo se je vršilo 16. oktobra; govoril je Teodor Cvetkov, urednik "Novog Svijeta". Njegov predmet je bil "Kulturno gibanje jugoslovanskega ljudstva v Ameriki". Dne 22. oktobra bo predaval F. I. Lupis, urednik "Hrvatskog Glasnika" o predmetu, "Naš narod v Ameriki".

Dne 29. oktobra bo govoril S. M. Lojen, zastopnik

hrvatske komunistične sekcije, katere glasilo je "Radnik". Predmet njegovega govora je, "Workers Party in njena vloga v kapitalistični družbi".

V petek 5. novembra bo predaval Geo. Kutuzovič, bivši urednik "Radničke Straže", o predmetu: "Ali je Krist resnično živel?"

V soboto 13. novembra bo predaval naš sodrug Petar Kokotovič o predmetu "Mehanizem in človek".

Dne 19. novembra predava Franjo Preveden, bivši urednik "Radnika" in bivši komunist, "O postanku in razvoju slovanskih jezikov".

Dne 26. novembra bo predaval o morali urednik "Novog Roda" B. Milošević.

V soboto 4. decembra bo predaval v angleščini dr. J. H. Greer o evoluciji. To predavanje bo spremljano s slikami.

Dne 11. decembra predava Teodor Cvetkov o silah, ki usmerjajo ljudsko življenje.

Dne 17. decembra bo predaval v angleščini o porodni kontroli dr. R. S. Yarros od Illinois Birth Control League.

Na Silvestrov večer bo imelo to združenje domačo zabavo.

Predavanja kakor zabava se vrše v prostorih združenja na 1345 W. 18th St. v Chicagu. Vstop na predavanja vsakemu prost.

SEJE KLUBA ŠTEV. 27, J. S. Z.

CLEVELAND, O. — V poletnih mesecih obdržuje klub št. 27 samo eno sejo vsaki mesec. Sedaj pa, ko je poletna sezona za nami in je tukaj jesen in pred pragom zima, je več priložnosti za pogostejša zborovanja. Kakor vsako leto, bomo imeli tudi sedaj dve seji mesečno, in to vsako drugo nedeljo v mesecu dopoldne, in vsako četrto nedeljo popoldne.

Druga mesečna seja je določena samo za diskuzije in predavanja. Le najnujnejše zadeve kluba se bo lahko reševalo tudi na drugi mesečni seji.

Sodrug, udeležujte se sej polnoštevilno, da bodo privlačnejše za vas in za nove člane. Ne pozabite, da klub št. 27 **POTREBUJE MNOGO NOVIH ČLANOV IN VAS.** Več sodelovanje, več agitacije, večji klub, več naročnikov Proletarcu, več aktivnosti—to je minimalni program kluba št. 27, JSZ.—*John Kriebel*, tajnik.

KLUB ŠTEV. 45 K JUBILEJU ZAKONCEV JOŽE IN HELENA ZAVERTNIK.

WAUKEGAN, ILL.—Klub št. 45 JSZ. je na svoji prošli seji dne 10. okt. zaključil, da se pošlje sodrugu Jožetu Zavertniku ob priliki njegove petintridesetletnice od kar je zvezan s svojo soprogo Heleno s katero sta skupno prenašala težave življenja agitatorja v borbi za pravice delavcev, sledečo čestitko:

Veliko si prestal v času 36 let, od kar te pozna delavsko gibanje med Jugoslovani, bodisi v starem kraju ali tukaj. Pred petintridesetimi leti sta si obljubila zvestobo in sodelovanje Ti in Helena, in svojo obljubo držita ter delata in vztrajata. Vemo, da je bila težka vajina življenska pot. Vemo, da niso bili vsi dnevi dnevi škrjančevega petja, in da ni vsaki dan sijalo solnce. Vemo, da ni bilo vsaki dan kruha, in da je svoboda v takih okoliščinah za družino kakor za posameznika abstrakten pojem. Garala sta vidva in vajini otroci z vama, sedaj pa, po 35 letih, se lahko smehljate, ker ste bili močnejši kakor ovire.

Jože Zavertnik je pionir v socialističnem gibanju

jugoslovanskega delavstva, najsi bo v Ameriki ali onokraj Atlantika. Ni edini, ali ni jih mnogo. V vsem njegovem boju pa ga je spremljala, in mu pomagala v borbi, njegova soproga, o kateri vemo, da ji življenje ni trosilo rože po njeni življenski poti . . .

Jože Zavertnik ni bil samo agitator, ampak v časih starega avstroogrškega režima preganjan agitator. Prišel je v Ameriko in za njim njegova družina, kjer je nadaljeval z agitacijo. Delala sta trdo on in Helena in njuni otroci, in nikoli niso živeli v blagostanju.

Ob tem vajinem jubileju, ko sta še vedno v naši sredi, ko sta še vedno med bojevniki, ko se Ti in Helena smehljata po vseh prestanih težavah, vama čestitamo! Vajini otroci so odraščeni, in eno breme preskrbovanja je v glavnem odpadlo.

Ni pa še odpadla naloga, ki sta si jo nadala, in to je, delati in boriti se za osvoboditev delavskega razreda.

Čestitamo vama k temu jubileju, in upamo, da bo vama naš klub enako in še lepše čestital k — zlati poroki!

Za klub št. 45 JSZ.

Anton Vičič in Martin Judnich.

Ne kritizirajte sejancev!

Semerttje se slišijo včasih besede, češ, da je čisto pravilno, če se delavci organizirajo in zahtevajo večjo plačo in krajše delovne ure za nekatere; tóda zakaj se ne podvzame akcija, da bi se to doseglo za vse? — Tudi mi pravimo, zakaj ne?!

Ali kdor tako vprašuje, se nam zdi, kakor da zameri dotičnikom, ki imajo dovolj smisla za organizacijo, da zavarujejo z njo svoje interese. Ali je njihova krivda, če se drugi ne organizirajo in se ne marajo podvreči skupnemu sodelovanju?

Socialisti se seveda prizadevajo, da povečajo vsem delavcem plačo in da skrajšajo delovne ure. To se pravi, da izposlušajo, ko pridejo na krmilo vsem popoln produkt dela, vzlic temu izgleda, kakor da ljudstvo ne mara socializma, da ne mara popolno plačo za svoje delo, da ne mara biti gospodar svoje lastne usode, ampak da mora imeti gospodarje, katerim sužnjuje.

Ali naj bodo za te ljudi odgovorni socialisti? Gotovo ne! Istotako ne moremo zameriti strokovno izurjenim in organiziranim delavcem, če imajo boljše plače in boljše delovne razmere, kakor ostali, ki ne marajo organizacije, ki nočejo misliti družabno in koncem konca škodijo sami sebi in drugim.

Socialisti so propagatorji in so vedno na delu, da pridobe široke plasti ljudskih množic za idejo podružbljenja vsega gospodarskega življenja. Ali pade torej odgovornost, zakaj se to ne izvrši na socialiste, ali na tiste, ki se nočejo organizirati in izvajati to, kar se ljudem pripoveduje? To ni težko izračunati.

Lahko se reče brez vsakega pretiravanja, da v Ameriki skoraj ni delavca ali delavke, ki ne bi pri eni ali drugi priliki slišal apel delavskih političnih in gospodarskih organizatorjev, da se je treba organizirati, da je treba naročiti delavsko socialistično časopisje, če se hoče, da bodo njegovi interesi vpoštevani. Toda če zemlja, po kateri sejejo sejanci ne obrodi, ni treba zato zvrčati krivdo na sejance, ampak na nerodovitno zemljo. Ljudstvo mora začeti misliti zase, ni se mu pa treba zanašati, da bo mislil zanj kdo drugi.

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

dne 26. avgusta 1926.

Navzoči Bojanovich, Godina, Cainkar, Maslach, B. Novak in Zaitz od eksekutive in nadzornega odbora, Vider od nadzornega odbora slovenske sekcije, Olip od prosvetnega odbora in za tajništvo JSZ. Chas. Pogorelec.

Predseduje Maslach.

Zapisnik prejšnje seje se sprejme s popravkom Olipa, da je bil on (Olip) na zboru kot delegat, ne pa kot član kakega odbora JSZ., kot se glasi poročilo v zapisniku.

Tajnik prečita dopise: Klub v Gillespie, Ill., poroča glede shoda dne 5. sept. Sklenjeno, da se pošlje kot govornika Chas. Pogorelca.

Moon Run, Pa.: Klub poroča, da so delavske razmere izredno slabe, mnogo članov je že dolgo brez posla, in apelira, da se dovoli brezposelnim izjemne znamke, ker so že dolgo brez zaslužka. Tajnik pojasnjuje, da jim je izjemne znamke poslal, ker je to v interesu kluba in organizacije. Godina predlaga, da se postopanje tajnika odobri. Sprejeto.

Milwaukee, Wis. — Prečita se dopis kluba št. 37 JSZ., v katerem naznanja, da je sprejel za člana Frank Novaka, bivšega urednika "D. S.", in želi vedeti, kakšno je mnenje eksekutive, da se klub izogne morebitnim poznejšim neprilikam.

Chas. Pogorelec priporoča, da se zadevo takoj reši, in stavi predlog v tem smislu.

Razprave se udeležijo vsi navzoči. Eni so zagovarjali stališče, da ne vemo, ako pristopi po lastni iniciativi z namenom sodelovanja, in drugič, da bodo nasprotniki njegov pristop izrabili proti Zvezi, češ, preje ste se borili proti njemu, sedaj pa boste delali skupno z njim.

Drugi so argumentirali, da je s tem da pristopi v Zvezo priznal da je pripravljen na sodelovanje v tej organizaciji, kar je pokazal že večkrat, od kar je prenehal biti urednik "D. S." Pokazal je to že prej s tem, da je odklonil spolnjevat provokatorske ukaze za boj proti SNPJ. in proti JSZ. na načine, kakor jih izvaja skupina ki vodi hrvatsko sekcijo W. P.

V zadevi W. F. of M. je bilo pojasnjeno, da je Frank Novak vsoto oddal klubu JSZ. v Milwaukee 1. 1922., slednji jo je poslal tajništvu JSZ., in tajništvo JSZ. jo je poslalo uradu unije v Denver, katera je naslednica bivše W. F. of M. Vse to je bilo poročano ob času, ko se je stvar obravnavalo in reševalo. Nekateri, ki so se udeležili razprave, so argumentirali, da bi tisti Jugoslovani, ki so še člani W. P., pričeli demagogirati, da smo sprejeli v svojo sredo človeka, katerega smo obsojali, in kateri nas je napadal, sedaj pa, ko se je sprl s svojimi bivšimi pristaši, smo ga zopet sprejeli.

Protivna mišljenja na podlagi omenjenih argumentov so zastopali Vider, B. Novak in Cainkar. Niso bili proti osebi kot taki, ampak so naglašali, da je s taktičnega razloga boljše, ako prizadeti deluje za stvar, če vanjo veruje, izven organizacije, kakor da bi takoj pristopil vanjo. Naj dokaže z delom, da je v resnici premenil svoje mišljenje.

Zaitz pojasnjuje, da če kdo, bi moral on biti proti sprejemu, kajti na njega je padlo vse breme boja proti "D. S.", katere ustanovitev je imela namen vojno napoved proti "Proletarcu" in JSZ. Ali ker ve, da je F. Novak bil eden aktivnih delavcev v JSZ. pred mnogimi leti, da je bil požrtvovalen, in da sedaj v "Vestni-

ku" popravlja kar je zagrešil v "D. S.", smatra, da je vreden postati član zveze za katero je delal nekoč.

Maslach zagovarja stališče, da je v interesu našega pokreta, ako pristanemo v pristop Frank Novaka, in isto mnenje zagovarja tudi s. Bojanovich.

Po končani razpravi predlaga John Olip, da eksekutiva JSZ. odobri sprejem Franka Novaka v JSZ., ako slednji poda izjavo ali poročilo, s katerim bo predočil, kaj so vzroki, ki so ga dovedli do tega koraka in do preembe v mišljenju.

Šest odbornikov je glasovalo za predlog, in trije proti.

Prečita se dopis s. J. G. Willerta, tajnika ohijske organizacije soc. stranke, v katerem poroča, da so naši klubi v Ohiju razveseljivo aktivni in so v ponos socialističnemu gibanju.

Prečitan je dopis iz urada soc. stranke, v katerem nam naznanjajo, da pošiljajo posebne članske znamke v prid socialistične mladinske lige (YPSL) in apelirajo na nas, da jih razpečamo. Sklenjeno, da storimo v podporo naše mladinske organizacije kolikor največ mogoče.

Na vrsto pride poročilo tajnika.—JSZ. je imela v prošlem mesecu na podlagi razpečanih znamk nad 800 članov. Nov klub JSZ., je bil organiziran v Grayslanding, ne v Greensboro, Pa., kot je bilo pomotoma poročano. Omenja nadalje agitacijo s. Žagarja in poda druga poročila o agitacijskem delu.

Poroča tudi, da JSZ. izda v tem letu par knjig in brošur, ki bodo velike vzgojevalne vrednosti. Ena knjiga in ena brošura sta sedaj v delu in izideti predno nastopi zima. Tajnik izraža pri tem upanje, da bodo klubi in posamezni sodrugi skrbeli, da se knjigo in brošuro razširi v čimvečjem številu.

Na vrsto pride vprašanje zapisnika VI. rednega zbora JSZ. Sklenjeno, da ko bo urejen, naj se ga izda v obsegu, ki bi odgovarjal potrebam organizacije, če mogoče, ne več kot na 16 straneh.

Zaitz v imenu stavbinskega odseka JSZ. poroča, da akcija za dom JSZ. sedaj ni ravno v ospredju, da se tudi v Chicagu ne deluje posebno veliko poslednje čase, da pa bo akcija beležila več uspeha sigurno v bližnji bodočnosti.

Na vrsto pride pismo enega našega sodruga, ki priporoča, da bi JSZ., oziroma uprava Proletarca izdala slovenski-angleški besednjak. Sklenjeno, da je to dober poskus, in da je našemu ljudstvu tak besednjak potreben, ne moremo pa avtorju pomagati do založbe radi pomankanja gmotnih sredstev.

Maslach poroča o aktivnosti srbskih članov JSZ. in o njihovem namenu, da prirede to jesen in zimo serijo predavanj. Ako mogoče, bodo povabili za predavatelje pred srbskim delavstvom tudi slovenske sodruge.

Dnevni red izčrpan, zaključek seje.

"Delavska Slovenija, njen začetek in konec".

Milwauški "Vestnik", katerega urejuje Frank Novak, bivši urednik "D. S.", piše v izdaji z dne 14. oktobra, da prične v številki z dne 21. oktobra priobčevati pod gornjim naslovom serijo člankov, v katerih bo obrazložil kako je prišlo do nakupa "Slovenije" od strani komunistov in kaj so bili vzroki, ki so končno vodili do njenega propada.

NAŠI ODRI.

“Hrbtenica” prihodnjo nedeljo na čikaškem odru.

V nedeljo 24. oktobra boste imeli v dvorani ČSPS. na 18. cesti v Chicagu prvič priliko videti dramo “Hrbtenica” na odru. Ako vzamemo za bazo sedanje zanimanje za to uprizoritev, bo prostorna dvorana ČSPS. na omenjeno nedeljo polna. Nekatera društva SNPJ. pridejo, kakor smo rekli včasih, ko še ni bilo “prohibicije”, korporativno v dvorano, med njimi tudi mladinsko društvo “Pioneer”.

Drama “Hrbtenica” priobčuje “Prosveta”, in zato ni potrebno, da bi jo tu obširno opisovali. Naglasimo le, da bo posebnost na našem odru.

Veliko čujete o “kolmajnarjih”, kateri so bili in so hrbtenica SNPJ. Kolmajnarji so bili pionirji napredka med slovenskim in jugoslovanskim delavstvom v Ameriki, a tudi med njimi ni samo zlato.

Drama “Hrbtenica” ni prirejena za jok, čeprav je drama ampak je agitacijska, in pokaže življenje v naselbinah rudarjev v karakterističnih prizorih. Mnogim, ki se radi smejejo, se bodo zdeli posamezni prizori tako smešni, da se bodo smejali, vendar pa bi preveč smeha škodovalo tistim, ki bi radi poslušali in ki žele, da se na noben način ne moti igralcev.

Čuli boste harmonikarja, petje, dovtype, zmerjanje in vse, kar govore ljudje v položaju v kakršnem se nahaja prostrana, v vse države se raztezajoča slovenska naselbina, v kateri se vrši igra, ki ji je pisatelj dal naslov “Hrbtenica”.

Apeliramo na občinstvo v Chicagu, da ne zadržuje uprizoritve s poznim posetom. Bodite v dvorani najpozneje ob 3. popoldne.

Igra ima tri dejanja, scenerija pa se menja petkrat, ker se igra prične s prologom in konča z epilogom.

Med dejanji in po izvršenem programu bo igral orkester “Zvonimir”. Zvečer bo plesna zabava v isti dvorani. Vstopnina k igri je za vse enaka — 75c za

osebo, kar je malo, ako vpoštevate, da so z dramskimi priredbami združeni veliki stroški.

Prečitajte oglas na drugi strani platnic v tej številki. In ne pozabite, da se ta priredba vrši že prihodnjo nedeljo. — P. O.

“Anfisa” dne 31. oktobra v Waukeganu.

V nedeljo 31. oktobra popoldne uprizori klub št. 45 Leonid Andrejevo dramo v štirih dejanjih, “Anfisa”. Na našem odru je še niste videli. Kdor zamudi to priložnost, mu bo žal, kajti težko, da bo ta igra ponovljena tako kmalu, ako sploh kedaj.

Nedavno smo vam podali uvod igre, in videli ste, kako globoko je Leonid Andrejev zasnoval to dramo.

Med drugimi vlogami v tej igri je tudi vloga Aleksandre Pavlovne. Babico poznate, ker smo jo vam že predstavili. Ninico tudi. Sedaj vam predstavimo Aleksandro Pavlovno. Ko pride k babici, se dela utrujeno, gre za špansko steno, in govori starki:

“Babica, saj dovoliš, da poležim nekoliko na tvoji postelji, dela se mi omotica v glavi. Tedaj, ko sem nosila Verico, sem se vse drugače počutila, a zdaj, ne vem, kaj se godi z menoj. Po drugem mesecu nosečnosti se mi zdi, da je preteklo že pol leta. Ne razume, ne razume, kako bi razumel mojo radost. Kaj ne, babica, nekatere ženske se boje nosečnosti, poroda? To je vendar taka sreča! Anfisa pravi: “rajši umrem, kakor da bi še enkrat zanosila . . .” Da . . . Pač ni imela dobrega moža, ne ve, kaj je dober mož. Ali si čula, babica, ne zahaja več k oni nečistnici. Tepec Tatarinov si domišlja, da zaradi njega . . . Ah, kako lepo! Najrajši bi ostala tu pri tebi. Odpela sem si nekoliko moderc in takoj čutim olajšanje . . . Ne, Anfisa je vzrok temu, moja mila, dobrohotna, nesrečna Anfisa: moja ljuba, nesrečna sestra, ki je sama izkusila, kaj se pravi moška nezvestoba in žensko gorje. Babica, saj poznaš njeno historijo v Smolensku . . . z oficirjem? Fedja ne ve, samo jaz vem. Strašno! Prišla je . . .”

Vstopnice k tej predstavi si nabavite v predprodaji. Dobite jih pri članih in članicah kluba št. 45 in pri igralcih. — P. O.

“RODOLJUB IZ AMERIKE”

Sijajna komedija v 3. dejanjih.

To humoristično sliko o sprejemu ameriškega rojaka v starem kraju vprizori

SLOVENSKO
DRAMATIČNO
DRUŠTVO

“IVAN CANKAR”

v nedeljo 24. oktobra zvečer

V SLOV. NAR. DOMU, CLEVELAND, OHIO

Režira Ralph Danilo.

Zastor točno ob 7:30.

Predprodaja rezerviranih sedežev v slaščičarni Mrs. Mary Kushlan v S. N. Domu. Običajne cene. Po predstavi ples v spodnji dvorani.

Polovico dvorane po 50c.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva in socialistični klubi v mesecu septembru kot sledi:

Štev. društva in kraj.	Vsota.
83, ENPJ, Bingham Canyon, Utah	\$1.00
344, SNPJ, Sheboygan, Wis.	12.00
47, SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
184, SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
209, SNPJ, Nokomis, Ill.	2.00
245, SNPJ, Lawrence, Pa.	1.50
434, SNPJ, Arma, Kans.	4.00
432, SNPJ, Miners Mills, Pa.	1.00
214, SNPJ, Mullan, Idaho	2.04
333, SNPJ, Blaine, Ohio	1.00
451, SNPJ, Onnalinda, Pa.	2.06
74, SNPJ, Virden, Ill.	1.00
318, SNPJ, Baggaley, Pa.	4.00
321, SNPJ, Warren, Ohio	1.00
KLUBI J. S. Z.	
60, Gillespie, Ill.	4.00
69, Herminie, Pa.	1.00
47, Springfield, Ill.	1.00
1, Chicago, Ill.	2.50
Skupaj	\$43.10

PRIHODNJA DRAMSKA PREDSTAVA KLUBA ŠTEV. 27 V CLEVELANDU.

CLEVELAND, O.—Prihodnja dramska predstava kluba št. 27 se bo vršila v nedeljo 12. decembra. Toliko v pojasnilo, ker je bilo svoječasno poročano, da se bo vršila prvo nedeljo v decembru.—K.

SEJE KLUBA J. S. Z. V GIRARDU, O.

GIRARD, O. — Seje soc. kluba št. 222 J. S. Z. se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7 uri zvečer v Slovenskem Narodnem Domu. Delavci to je vaša organizacija, pridružite se ji! Naš klub ima tudi lepo zbirko knjig. Izposojajte si jih!

TAJNISTVO.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTAM.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.

Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 6 do 8 zvečer.

✠ VŠČIPCI. ✠

LOJZETOVA ŽETEV.

Lojze Pirc že žanje iz kampanjskih fondov. Do 2. novembra bo dobil več podpore, kakor jo dobi "Proletarec" v dveh letih. "Proletarec" svoje podpornike objavlja, Lojzeta "Ameriška Domovina" pa jih drži skrite. — Vsi, ki zavajajo in prodajajo ljudstvo, drže svoje tajnosti in molče o metodah, s kakršnimi si polnijo mošnjo. — *Pik.*

NEBRATSKO BRATSTVO.

V podpornem društvu smo vsi bratje. A v našem društvu je toliko sovraštva in toliko intrig, da o bratstvu ni ne duha ne sluha. Če potrebno, tedaj brata tudi pretepemo, potem pa zahtevamo od glavnega urada, da mu podpore ne izplača. In ker so v glavnem uradu menda med dobrimi tudi ljudje, ki ne verjamejo v bratstvo, podpirajo nebratstvo v društvih in dajejo potuho sovražnikom jednote, katero vodijo. — *K. L.*

"GLAS SVOBODE" IN NJEGOVA OBLETNICA.

"Glas Svobode" je naznanil, da bo svojo petindvajsetletnico proslavil s slavnostno izdajo, ki bi imela iziti to jesen. Zvonko je bingljal in zvončkljal, toda odmeva ni bilo. Nato so strmečim lojalnim pristašem, katerih imajo 87 v vsi Ameriki, sporočili, da so pre naglo pogledali v krstne "bukle" svojega lista, kajti ko so zopet pogledali to jesen, so pronajdli, da bo 25-letnica šele prihodnje leto! — Vzrok da so "slavnostno" številko odložili, je bizniški. Odzivov ni, in ker jih ni, gospodarji "Glas Svobode", ki so razum enega vsi neslovenskih narodnosti, nočejo iti v še večje stroške kot jih že imajo. Računajo pa, da se bi "slavnostna" številka izplačala pred prihodnjo konvencijo SSPZ.

RK.

WAUKEGANSKI VŠČIPCI.

Tretjerednik Zvonko (Marijina družba ima tudi tretjerednice in tretjerednike) je s svojim neprekosljivim literarnim delom "Pater Malaventura" zamašil vrzel v gladni slovenski književnosti. Sedaj nosi skrhanopipčevo klino brez ročaja, ki je znak in potrdilo, da je priznan liter-rad in slaven jur-ist.

Ako vodilni uradniki delavskih združnih in gospodarskih organizacij razumejo odgovornost napram delavstvu, bodo uporabili vsako priložnost, da ga uče in usposobljajo na po polju gospodarskega in političnega organiziranja na združnih načelih. Slabo je, ako se ne zavedajo kaj in koga zastopajo, in slabo je, ako jih mora združno organizirano delavstvo drugih narodnosti opozarjati na prej omenjeno resnico.

Neopustno in škodljivo pa je, ako nezadružni združni uradniki delavskim političnim organizacijam, katere imajo združništvo med prvimi točkami svojega programa, celo nasprotujejo in jih ovirajo pri njihovem širjenju združne misli.

Kdo sem jaz? Kako smešno vprašanje! Jaz sem naprednjak, ki že dvajset let tolčem po bari pri nagašanju svoje naprednosti. Da, brate, to sem jaz, tvoj rojak naprednjak! — Nekoč, to je že davno, sem bil član socialističnega kluba, pa se mi je vse tako neumno

zdelo, da sem odstopil. Da, odstopil sem od kluba in pristopil v klub "Jogrov", kjer se pogovarjajo o stvareh ki jih jaz "lajkam". Ali vse je minljivo, in sedaj čakam, da se prikaže na nebu komet z višnjevim repom, ki bo oznanil konec "jogrov".

Predlagaš, da se bi bolj intenzivno delovalo v društvu ali klubu. Imaš dobre nasvete. Z veseljem podpirajo in sprejemajo tvoje nasvete. Nujna potreba je, da se vsi primejo dela. Ampak po napredni šegi nalože težak tovor največkrat samo predlagatelju na njegove šibke rame, in ker ga ne zmaga, omaga ter pade s predlaganim in podpiranim tovorom vred. Amen!

Waukegan Spark.

NAROČITE ZA \$9.95 ZLATNINE.

Slovensko svobodomiselnostno glasilo vara svoje čitatelje v svoji 81. številki z velikim oglasom, v katerem ponuja za \$9.95 20 KOMADOV ZLATNINE, vključivi stensko uro, pravo belo pozlačeno žepno uro, pozlačeno kravatno iglo, žensko zapestno uro, "krasen prstan", verižico itd., itd., itd.

Taki oglasi so bluf, in firme ki dajejo koš zlatnine za desetak, oglašajo to čudo samo v listih, katere smatrajo da imajo izmed neumnih najbolj neumne čitatelje — RK.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot re galij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepib svilenih za stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

J. S. O.

Bivši urednik "Amerikanskega Slovenca" in kalendarja "Ave Maria", dični Zvonko Novak, je neke sobote to jesen organiziral "Jugoslovansko Svobodomiselnostno Organizacijo". Silno žalostno je bilo na tistem sestanku, in nekdo, ki je bil tam in se dolgočasil, je dejal, s to Zvonkovo organizacijo se bo dogodilo isto kakor z njegovim "fajfarskim" klubom. Razdelil jo je v dva oddelka, a v obeh ni niti toliko "članov" kolikor jih je potrebno za navaden odbor. — RK.

BIZNIŠKA POLITIKA.

"G.S." drži radi svoje privatne politike v eni koloni s komunisti, v drugi s socialisti v Argentini, v tretji z unijami, v četrti z ljudmi ki radi pridno delajo, v peti oglašča republikansko stranko (stranko brezprimerne korupcije), v vseh pa napada slovenske socialiste v Ameriki. Nevarni so mu, razgaljajo ga, da stoji ves tak kot je pred javno sodbo, in zato se huduje. A ne bo nič pomagalo. — P. P.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja četrto nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov! Tajnik.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom pri nabavi drv, premoga, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za na imenitnem prostoru ležečo lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe, največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

Novembrske volitve.

Kot drugod, tako se tudi v Clevelandu pripravljamo za novembrske volitve. Sedem let je minulo odkar smo imeli zadnjič svoje kandidate na glasovnici. Prvomajska demonstracija l. 1919 nam je začasno razblijnila naše sile in delo. Ali duh socializma ni umrl v Clevelandu. Kar je ostalo zavednih in lojalnih sodrugov v stranki, ti so neumorno delali toliko časa, da so zopet vspostavili svoj tiket na volilni listek v državi Ohio. In sedaj imamo svoje kandidate.

Sodrug v Clevelandu in po širni Ameriki sploh, bodo storili svojo dolžnost, če se ne samo udeležijo volitev, ampak tudi sodelujejo v kampanji. Res, da še ni upanja na zmago ali s tem ni rečeno, da bi ne smeli registrirati svoj protest proti sedanjemu sistemu. To lahko storite najbolj učinkovito, ako se udeležite volitev ter glasujete za socialistični tiket. Pokažite, da še živi duh socializma; pokažite, da predvolitvena agitacija socialistov širom dežele ni bila zastoj, da je jela roditi sadove!

Mlačnih in brezbriznih ljudi je veliko na svetu. Ti se navadno odzivajo, če so prepričani, da je zmaga že pred durmi. V prihodnjih volitvah ne mislijo iti na volišče. Zbuditi jih je treba, zakaj le na ta način bomo dobili zadostno število glasov, število, ki bo jasno pokazalo, da se naša stranka jača, da napredujemo, da smo na pravi poti — da smo res v dobi prerodenja socialistične stranke v Ameriki. Pokažimo nasprotnikom našega pokreta s številkami, da še živimo, da venomer rastemo, da je naša sila in odpornost proti sedanjemu sistemu vedno večja.

Zato še enkrat, sodrug, vsi na volišče — vsi, ki hočete registrirati učinkovit protest proti sedanjemu gnilemu družabnemu sistemu. Naj ne bo enega med nami, ki bi se ne poslužil te edine prilike, da izrazi svoje mnenje in obsojanje!

Sotrudnik.

HUJŠE KOT SVETOVNA VOJNA.

Vojni department poroča v svojih končnih številkah, da je bilo tekom svetovne vojne ubitih 36,931 ameriških vojakov v akciji, 13,673 pa jih je umrlo na posledicah ran, skupaj 50,604. Na drugi strani poroča štetni biro, da je v enem letu, 1922, umrlo v Zd. državah 30,308 ljudi vsled želočnih boleznih, 82,518 vsled boleznih na ledvicah, 82,311 vsled influence in pljučnice, itd. Trinerjevo grenko vino ohrani črevesje delujoče, pomaga prebavi, ojačuje delo ledvic in jeter in na te načine vam varuje zdravje. 1 steklenica \$1.25, na jugu in dalj proti zapadu nekoliko več. Trinerjev liniment nudi hitro od pomoč proti revmatizmu in neuralgiji. Ako teh zdravil ne dobite pri svojem lekarnarju, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

Trinerjevo grenko vino ohrani črevesje delujoče, pomaga prebavi, ojačuje delo ledvic in jeter in na te načine vam varuje zdravje. 1 steklenica \$1.25, na jugu in dalj proti zapadu nekoliko več. Trinerjev liniment nudi hitro od pomoč proti revmatizmu in neuralgiji. Ako teh zdravil ne dobite pri svojem lekarnarju, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

POVSOD

LJUDJE ZBIRAJO DENAR

in naša banka ima med svojimi vlagatelji na tisoče ljudi ki so, ali kateri bodo vodilna sila v trgovini ali pa lastniki udobnih domov, zato ker hranijo.

Tudi vi lahko postanete eden od teh če boste uvaževali, da je ravno sedaj najbolj ugoden čas za vložitev vašega denarja pri nas. Vaša vloga je dobrodošla največji slovanski banki

IMOVINA
\$19,000,000.00

1900 Blue Island Ave.,

Chicago, Ill.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠEGA DENARJA.